

Inatsisartunut ilaasortaq
Malene Vahl Rasmussen
Demokraatit

Allorfiup imigassaq pillugu katsorsaasarnera pillugu § 37 naapertorlugu apeqquummut akissuteqaat

Allorfiup imigassaq pillugu katsorsaasarnera pillugu apeqquteqaravit qujanarujussuaq, ataanilu ataasiakkaarlugit apeqqutitit akissavakka.

1. Katsorsaariaatsimi Allorfimmi nappaat "imerajuttuuneq" qanoq naleqartinneqartigisarpa?

Naalakkersuisut isumaqaramik imigassamik pinngitsuuisinnaannginneq nappaataasoq imigassaq pillugu katsorsaaneq Naalakkersuisut Peqqissutsimut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfiup ataanut inissippaat. Nappaatip tamatuma annertussusaa nalilerniarlugu nunani tamani atuuttumi immikkoortiteriaaseq ICD-10 atorpeqartarpoq, tamatumani pinngitsuuisinnaannginnermi ersiutit arfiniliupput. Ersiutini arfiniliusuni pingasut qaammatini aqqaneq-marlunni kingullerni atuuttariaqarput.

Inuit ilaasa imigassamik pinngitsuuisinnaannginnermik ineriartortitsisarnernannut nassuiaariaaseq suli maannamut isiginnittaatsit assigiinngitsut atorlugit nassuiarneqartarpoq. Nakorsaaterinerup iluani imigassamik pinngitsuuisinnaannginneq nappaatitut isigineqartarpoq, isumaginninnerullu iluani inuuniarnermi atugassarititaasut erloqinarnerannut takussutissatut isigineqartarpoq, inuup sananeqaataanik misissuisartut kingornuttakkatut isigisarpaat ilisimatuullu qaratsap kalerrisaarutaanik allannguinertut isigisarlugu. 1960-ikkunni tamatumalu kingorna imigassamik pinngitsuuisinnaannginneq eqqarsartaatsimut tunngatinneqarnerulerpoq. Tassa inuppassuit, allamik pilerinarnerusumik sualuttumik pinngitsuuisinnaasimanngikkaluarlutik, toqqaasinnaagaangamik imigassartornaveersaarsinnaasut.

Taamaattumik ullumikkut amerlanerpaat isumaqarput imigassamik pinngitsuuisinnaannginneq pissusiusoq ilinniarneqarsimasoq kulturimit, inuunermi atugassarititaasunit, inuup sananeqaataanit, isumaanit inunnullu attaveqartarneranit sunnerneqarsimasoq. Taamaattumik tamatumani imigassamik pinngitsuuisinnaannginneq ataavartutut allanngortinneqarsinnaanngitsutullu isigineqartariaqanngilaq.

2. Katsorsaariaatsit suut Allorfimmi atorneqarpat aamma katsorsartittut sunniuteqarfigisinnaanerlugu katsorsaariaatsit suut atorneqassanersut?

Nuna tamakkerlugu siunissami atornerluinernik katsorsaarnermut pilersaarut naapertorlugu Naalakkersuisut kissaatigaat innuttaasunut imigassamik, hashimik aningaasanoornermillu ajornartorsiuteqartunut neqeroorutit amerlisinneqarnissaat. Kalaallit Nunaanni katsorsaariaaseq atorneqarnerpaaq tassaasimavoq katsorsaariaaseq Minnesota, katsorsaariaaserlu taanna innuttaasunut amerlasuunut suli neqeroorutaasarpog. Katsorsaavinni Allorfinni periutsit nutaanerusut, piumassuseqalersitsiniarluni oqaloqateqariaatsit pissuserlu allanngortinniarlugu eqqarsartaatsimik allanngortitsiniarneq, atorlugit katsorsaasoqartarpoq. Periutsit taakku ilisimatusarnermik tunngaveqarlutillu sunniuteqarluartarnerat uppernarsineqarsimavoq.

24-08-2018
Suliap nr. 2018 - 16532
All. nr. 8512245

Postboks 1160
Oqa.: 34 50 00
Fax: 34 55 05
3900 Nuuk
Email: pn@nanog.gl
www.naalakkersuisut.gl

3. Allorfinni tunngaviumik katsorsaannermi siunertaanerluni imerunnaavittoqarnissaa imaluunniit sulissutigineqartarnerluni "Sualunngitsumik imertalernissap" ilikkarniarnissaa?

Allorfiup innuttaasoq siunissamut tunngatillugu atuinermi piviusorsioortumik anguniagaqarnissaanik suleqatigisarpaa. Tamatumani katsorsaannerup naammassinerani imigassartunngilluinnerneq amerlanertigut anguneqartarpoq. Innuttaasulli ilaasa pisuni ataasiakkaani annikinnerusumik imigassartornissaq assut kissaatigisarpaat, taamaattumik anguniakkap tamatuma piviusunngortinnissaa sulissutigineqartarpoq.

4. Allorfinni katsorsaareernerup kingorna suut katsorsaannermi malitsigitinneqartarpat?

Katsorsartereernerup kingornagut ingerlaqqinnissamut innuttaasut tamarmik Allorfinni najukkanilu katsorsaavinni katsorsartissimasut neqeroorfigineqartarput. Katsorsartinnerup kingornagut ingerlaqqinnissamut neqeroorut sapaatip-akunnerani 26-ni ingerlanneqartarpoq. Najugaq qimannagu katsorsaannerit Katsorsaavimmit Nuummit ingerlanneqartarput, taakku pillugit 2017-imi suliassanik tamanut neqeroortitsineri ingerlatsisuusussanngormata. Tamatuma saniatigut 2018-ip kingorna atuileqqinnissamut pitsaaliuinermut mindfulness neqeroorutit ilagilissavaat.

5. Eqimattanut Allorfinni katsorsartinnissaminut upperinningsunut imaluunniit piumassuseqanngitsunut katsorsaariaat suut neqeroortigineqartarpat?

Nuna tamakkerlugu siunissami atornerluineramik katsorsaannermut pilersaarut naapertorlugu katsorsaariaaseq annikinnerpaamik akuliuffiusoq, innuttaasup iluaqutigisassaatur ilimagineqarsinnaasoq sapinngisamilu innuttaasup najugaaut qaninnerpaaq, neqeroortigineqartassaaq.

6. Allorfik kommunini tamani katsorsaaveqalissaaq. Tamatumap annertusinissaa pilersaarutaava illoqarfinni tamani katsorsaaveqalersillugu imaluunniit katsorsaavinnik pilersitsioortorani eqqarsaatigineqarluni katsorsaasartut namminersortut illoqarfinnut/nunaqarfinnut aggerlutik katsorsaajartortartut atorneqaannarnissaat?

Nuna tamakkerlugu siunissami atornerluineramik katsorsaannermut pilersaarut naapertorlugu kommunini tamani kommunip illoqarfiani annerpaami katsorsaavimmik pilersitsisoqassaaq. Katsorsaavinni taakkunanani innuttaasut 61 procentii matussuserneqassapput. Sinneruttut 39 procentit pisarnertut illoqarfinni najugaanni Nuummiluunniit katsorsarneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq. Ullumikkut ukiumoortumik najukkami katsorsaannerit aqqaneq-marluk neqeroortigineqartarput – kommunini minnerusuni tamani marluk Kommuneqarfimmilu Sermersuumi sisamat – katsorsaannermi ataatsimi 22-t peqataasinnaallutik. Kommunit suleqatigalugit katsorsaannerit inissisimaffissaat pilersaarusiortigineqartarpoq. Nunaqarfinni illoqarfinniluunniit, najukkami katsorsaannissamik pilersaarusiortigineqanngitsuni, innuttaasut Nuummi katsorsartinnissamik neqeroorfigineqartarput.

Najukkami katsorsaaneq Peqqissutsimut Ilisimatusarnermullu Naalackersuisoqarfimmit arlalitsigut, kommuninik ataasiakkaanik matussusiisumik, neqeroorusiortitsissutigineqartarpoq. 2016-imi kingullermik 2017-imi aprilimiit atulertussamik neqeroorusiortitsisoqarpoq. Najukkami neqeroortartut tamarmik neqeroorusiortitsineri neqeroorsinnaatitaapput. Akigititaasut pitsaassuserlu

pitsaanerpaamik ataqatigiippata isumaqatigiissusiortoqartarpoq, soorlu Namminersorlutik Oqartussani neqeroortitsinerni allani taama ingerlasoqartartoq.

7. Naalackersuisut qinnuigineqarput katsorsaanikkut inuiaqatigiinnilu aningaasarsiornikkut iluaqutissat tunngavilersueqqullugit illoqarfinni tamani katsorsaavinnik pilersitsisoqassagaluarpat imaluunniit pitsaanerussannginnersoq suliassat atornerluisunik katsorsaasartunut namminersortunut suliariumannittussarsiuunneqartuuppata?

Apeqquummut 6-imut akissut takuuk.

8. Atornerluisunik katsorsaanermut akisussaanerup kommuninut tunniunneqarnissaa Naalackersuisut eqqarsaatiginerlugu, sullitap taassumalu sullissisuata ataatsimoorlutik aalajangersinnaanngorlugu sullitap qanoq sunalu katsorsaariaaseq atorlugu katsorsarneqassanersoq?

Ikiaroorartunik atuinerlutik katsorsaanermik tigusinissamik kommunit saaffiginnikkaluarpata Naalackersuisut tamanna ajunngitsumik isumaqarfigissavaat. Peqqissutsikkut katsorsaanermut sumulluunniit tunngatillugu kommunip angissusaa pissutigalugu neqeroorutit assigiinngisitaarnissaasa neqeroorutillu ilisimatusarnikkut paasisat kingullit qaqugukkulluunniit atulersinneqarsimanissaasa qulakkeernissaat ajornakusoorsinnaavoq.

9. Atornerluisunik katsorsaanermut tunngatillugu Naalackersuisut allanik soqutiginarlutik nalunaarutissaqarnerlutik?

Massakkuugallartoq allanik nalunaarutissaqanngilagut

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Doris J. Jensen